

ЛЕНИН – НАИ-ЧОВЕЧНИЯТ ЧОВЕК ...

СРЕЩИТЕ МИ С ИЛИЧ

Участие във Великата октомврийска социалистическа революция са взели и много българи от Великотърновски окръг. Един от тях е летец Сотир Петров Черкезов. Той е роден в град Свищов. На няколко пъти се е установявал да живее във Велико Търново.

Поместяваме откъс от неговите спомени, записани от дъщеря му Маргарита САБОВА.

ПРИ ВЛАДИМИР ИЛИЧ

Денят, в който аз заедно с начальник щаба Овсенек тръгваше да бъдем пред Владимир Илич Ленин, беше вторият щастлив ден в моя живот. Ленин се интересуваше много от въпросите на авиацията. Той смяташе, че аеропланите ще ни тръгват, защото авиацията — както сам казваше, е окото на армията. В заключение на доклада, който аз изнесох пред него, долових, че не отгелите, повредени от белогвардейците самолети могат трудно да се поправят, че им липсват много части, но 3—4 ще могат да влязат в действие.

На първо време ще ни са достатъчни — каза той и продължи: — Какво ще кажете, ако им се възложат задачи за поддръжане вързана и особено за разпространение на декрети и революционни пропагандни материали.

Отговорих му, че това е много уместно.

След приключване на доклада, Ленин ни даде още някон упътвания. Аз обещах пред него да служа върно, честно и всетайно на Партията и делото на революцията. Ленин състисна ръката ми и усмихнато каза на начальника:

— Молодец-българ! С такива патротици ще громим врага, ще победим! Непременно, навсякъде ще победим!

Тази моя вълнуваща среща с великия Ленин в Смолян ми вълнуваща вървя в живота, когато по-късно се изпречиха непреодолими трудности пред мене.

Макар да бях назначен за пилот-авиатор към щаба, понеже нямаше работа в авиацията, а и всеки боец беше ценен, аз, заедно с четири други друари, изпълнявах куриерска служба: ходехме из различни градове, носехме революционни материали по казарми, по заводи, на предната линия на фронта...

Много често ставах и дежурен в Смолян. Тогава ми се отдаваше случай да отида до Калинин, след покушението върху Ленин почнаха да го пазят. Но понякога нему се искаше да се разходи из града сам, без свидетели. И то гава той съумява да избяга от охраната.

През зимата на 1919 година той пристигна една вечер с автомобил в Соколники. Там, в горското училище, живееше по това време На дежда Константинова.

Владимир Илич каза на шофьора да дойде да го взе ме сутринта. Колата замина обратно.

Улиците бяха пусти и през нощта сини от дълбок син. Фенерите се чернеха, не бяха запалени.

Светлината се виждаше само в аптеката. До прозореца ѝ Ленин срещна един ми нувач. Това беше работник от военния завод. Той беше работил през вечерната смяна и сега се връщаше измрен в дома си.

Случи се така, че той се изправи с Владимира Илич до самата аптека. Светлината от прозореца падна върху два мата и работникът позна Ленин.

Той се спря.

Наскоро враговете стреляха върху Ленин. А сега той върви сам по безлюдната улица без всякаква охрана.

Работникът не разсъждаше да върши и тръгна подир Ленин, само че от другата страна на улицата, за да не за бележи Владимира Илич.

Така те преминаха целия град. Ленин напред, а работницият пазейки го, на два десет крачки от него.

Ето най-после и Червения площи Кремъл... Ленин, изглежда, беше изморен от дългото ходене, той извали от джоба си кърчищата сваля шапката си с наушници и изтича във въздуха.

Когато вадеше кърпата от джоба му изпадна листче хартия, сигурно никаква записка.

Владимира Илич не забеляза това и тръгна по-нататък.

Работникът видя записка и настъпна Ленин.

— Изпуснахте я, Влади-

мир Илич, да уточним някои неща по Вашето заминаване.

Повторих думите си, че съм съгласен. След указанията, които получих лично от Ленин, с писмо до ЦК на БРСДП (т. с.) и няколко сънкъти вестник „Правда“ и „Красное знамя“, аз потеглих за моето Отечество.

Трудностите, които се изпречиха на пътя ми, едва не станаха причини да загина. Но въпреки всичко аз се озовах на мястото предназначението.

ПОРЪЧЕНИЕТО НА БЛАГОРОДЕН

Пристигах в София. На 22 XII 1918 година се явих в клуба на Партията. Предадох писмото и вестниците на Димитър Благоев.

Той учудено ме гледаше. Една благородствена целувка стопли лявата ми бузка. Дълго говорихме. Дъщеря ми Стела ни покерпи с кафе, Накрая Благоев каза:

— Виждам, че много си умопрен. Върви в хотела да си почниш, а след обяд в 3 часа ела. Ще те чакам! Аз ще покани свояте помощници и ще уредим въпроса за твоето връщане с отговор в Русия?

— Аз мога да се вървя още тази вечер. Нищо не ме задържа тук. Монта цел беше да донесе каквото трябва, да се среща с вас.

— Добре! — каза той и накара Димитров и Луканов да пригответ каквото е необходимо.

След двайсет минути Георги Димитров ми донесе писмо до ЦК на Болшевишката партия и друго до Димитър Кондов от град Варна за съдействие. Стела ми подаде 25 број „Работнически вестник“. С парахол недели гално заминах отново на път, с отговор от партните ръководители на ЦК на БРСДП (т. с.), за Димитър Благоев.

Аз подробно му разказах как съм успял да стигна до България, как предадох писмото от ЦК на ВКП (б) на Дядо. Разказах за събитията, които са станали в България — за войните владайки вълнения и Радомирската република.

След като приключи хмелният разговор Ленин стана от стола си, отиде до писалищната машина, написа една бележка и я положи на Кръсто Раковски. Обърна се към мен с думите:

— Молодец болгар!

Сбогува се сърдечно с всички. Напуснахме кабинета му. Дълго време след това чувствувах на размата си неговата топла десница. Незабравима остана за мене тази последна среща с вожда на пролетарската революция.

Хванах ми под ръка, високият, строен Раковски се усмихва.

— Знаеш ли какво пише тук, на тази хартия?

— А раздаден в лигнах рамене.

— Владимир Илич високо ценя всички, които служат върно и всеотдайно на революцията. Той е член на Кръсто Раковски, че жив и здрав съм дошъл с отговор от България. Не мина и половин час от разговора с него, когато инициативата ми се отвърна към върховия върховен обект.

Чувствувах се поласкан от виното и горд пред себе си, че изпълних поръченето, което ми беше поставено.

Дълго през нощта не можах да заспя. Обмислях предстоящата си работа. Изпълнил това поръчението, аз тръгваше да се заема с другото. Бях обещал на Благоев, Васил Коларов, Тодор Луканов, Христо Кабакчев и младия Георги Димитров към революцията, към положението в моята родина, за работата на ЦК на БРСДП (т. с.), за Димитър Благоев.

Аз подробно му разказах как съм успял да стигна до България, как предадох писмото от ЦК на ВКП (б) на Дядо. Разказах за събитията, които са станали в България — за войните владайки вълнения и Радомирската република.

Владимир Илич се интересуваше от всичко с най-големи поддръжки. Разказах му за инцидента на Третия Интернационал.

— Най-напред при мен дойде секретарят на Третия Интернационал Ал. Колонтай.

— Вие сте пристигнали вече, скъпни Сотир Петрович — се обръща към мен, дружески разтърси съдържата ми и ме прегърда:

— Първата лястовица, която прелети от север. Я се запознай.

Така се запознах с Георги Димитров, Васил Коларов, Христо Кабакчев и Тодор Луканов. Димитър Благоев беше весел. Усмихващ се предразполагащ и подканише:

— Разправи сега на моите друари това, което ми разправи сърпинта — за революцията, за твоето участие в нея, за работата ти в Смолян, за интереса на Владимира Илич към нашата България, за работите в Русия...

Тогава се намеси Александра Колонтай:

— Вие вчера казахте, че сте съгласен, затова ни виках.

— Знаете ли какво става във вашата родина? — ми поинтересува.

— Знаете ли какво става във вашия родина?

МИСЛИ ПО ПОВОД ЕДНА ИЗЛОЖБА

КУЛТУРНИТЕ изви в нашето епично съвремие приковават вниманието на хиляди, които жадно винчат очи, изострят слух, за да се посрдват на високохудожествените творби, да се насладят на по раснатото майсторство на изпитните. И компетентно, с венциата на познавачи, коментират, спорят, дават препоръки. Та нали изискванията на хората по раснаха и по отношение на литературата, изкуството и културата. Тъкмо в споровете се, извънчията въпросите, оформят се мнениета. А понякога (и то много често) се появяват противоречиви мнения. Такива съждения биха породени и от творческата изява на велиокърновския художник Никола Дончев, изразена в неговата девета художествена изложба.

Близо четиридесет табла — дело на работоспособния художник, член на групата на художниците във Велико Търново — бяха подредени в изложбената зала на ул. „Георги Димитров“ № 12. Дългогодишният учител по рисуване бе посветил свои творби на един-единствен любим обект — приказният Велико Търново. И тъкмо затова тярбва да бъде поздравен изследване.

Борис Попов е на мнение, че в художника Никола Дончев има доста заряд смелост, реалистично виждане, подчертано чувство към прелестите на Велико Търново. Но единовременно с това в творбите допуска дублиране на сложните, което на малъва стойност им. Стига се дотам, че картините на Дончев съдържат по няколко едно родни компоненти, които се преливат във всички табла. После тителят остава с впечатление, че е видял само едно, в най-добри случаи няколко табла. А би добавало на художник на Никола Дончев, изразиха мнението за степента на творческите тръснения на художника. Ето, впрочем, най-характерното, което споделиха с Никола Дончев велиокърновските му колеги:

Григор Спиридонов изтъква, че всяка творческа изява трябва да бъде и могъщо средство за възпитаване на зрителя. Максимата се отнася с всичка сила и за изложбата на Никола Дончев на обичния град не са решени до край. Авторът допуска вътръшно се еднообразие в тази творческа изява постигна табла си съвсем бего във този смисъл. Повод дава самият художник на пейзажа, който не е изяснен. Не е добър и баланс на цветове и обем.

Александър Терзиев говори

за претвореността на платната, за свежите авторови чувства, които не намират естество на изява. Той подробно охарактеризира беднотата в проблематиката на Дончев, пропътка по-задълбочени творчески тръснения.

Никола Гелов отправи критични думи към еднообразието, което прави таблата съвсем приличаща с едно на друго — сякаш последното платно е своеобразно копие на първото.

Панайот Димитров изтъква, че Велико Търново фактически избледнява под палитрата на Дончев; охарактеризира еднообразното третиране.

Стоян Домусчев изтъква, че в творческия път на художника има положителни елементи и налици на свежест, които за съжаление, се повтаря по един и същ начин. Той говори за респектиращата сила на Велико Търново, доста трудна за претворяване.

Радостното в творческия разговор бе, че мислите и вълненията на велиокърновските художници стигаха до сърцето на Дончев. Той правило приено множеството от критичните бележки, като обеща, че в предстоящата си дейност ще ги има пристъре.

Н. КОТЕВ

Сам сред града — като птица в пейзажа заплетена. Сам — сред града със изострен готически лик... Лъха сребрен студ от небето над мене надвиснало, от площади, от здания и непроницаеми далечни лица. Влизам бавно във себе си: наблюдавам внимателно пулса бърз на сърцето си, рефлека на чувствата, слушам напрегнато красноречивото си мълчание, дъхът на здравия улавям — в мен дълбоко пропит... И излизам спокoen.

Иванко НИКОЛОВ
ПРИКАЗКА

Кладенецът е щастлив.
Луната в него се удари
и в миг водата стана сребърна...
На сутринта едно момиче се наплска
и по лицето му добро
от устните му се разсипа смях,
когато в шепите си чисти
намира капчици сребро.

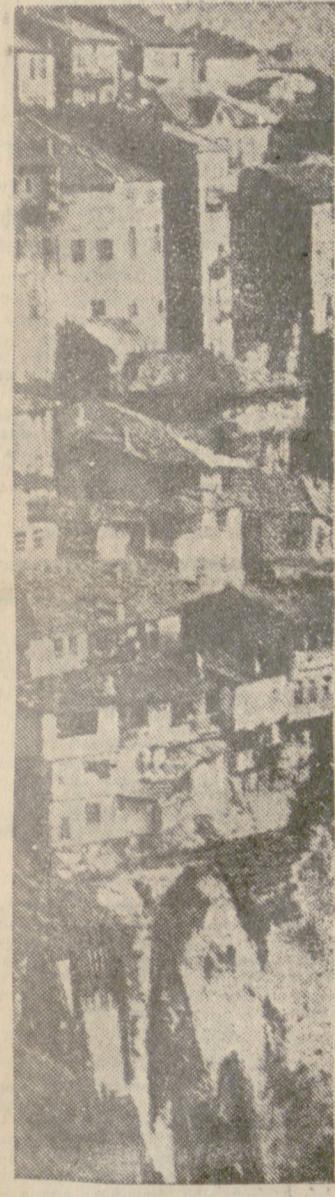
гр. Попово

ДАЛЕЧНОСТ

Сам сред града — като птица в пейзажа заплетена. Сам — сред града със изострен готически лик... Лъха сребрен студ от небето над мене надвиснало, от площади, от здания и непроницаеми далечни лица. Влизам бавно във себе си: наблюдавам внимателно пулса бърз на сърцето си, рефлека на чувствата, слушам напрегнато красноречивото си мълчание, дъхът на здравия улавям — в мен дълбоко пропит... И излизам спокoen.

Варшава Здравко КИСЬОВ — гр. Русе

ТЪРНОВСКИ МОТИВИ

Георги ДАНЧЕВ
Изневиделица

В този град небето свети
във косите на реката,
името му като цвете
плува бавно във водата...
Градът е порина на вътъръ,
град красив като зората,
огледалото си хъръли
край мостовете в реката.
Къщи стари, къщи нови —
паметник на Колю Чифчето;
стъпала като подкови,
улиците като ручен.
В тия ручен изтичам
и се вливам във реката
като част от тая вечност —
малка част от краснотата.

Венета МАНДЕВА

Не са ли канарите в този град
засилини легенди и предания
и тези светли, многократни
здания
нима — над свята пепел
не лежат?...
Наоколу шумят ухани люляци,
но спи под мен безмълвно
вечността.
И аз вървя по камените улици
и съпрам в тая здравча самота
на църквите, където дороги
огнищата на бунта се таят
и с тайната на мъртвите
поколения
покърните фрески днес
мълчат...
О, где са те —
искрящите конини,
доспехите на яростната бран?...
Над Търново спокойна утрин
спълна
венец от борове и цъфнал
дрян.
И аз минавам сам покрай
фонтана,
пръстта разрязам с тръпнещи
ръце
и струва ми се —
строгите предания
са минал сън на моето сърце!

Димитър ГОРСОВ

НЕ МИ Е ВСЕ ЕДНО

През шум
и микрофонна врива
и тротоарна марана
една скрежасала дъбра
в прозорец ми прозвъня.
Като дете ѝ се зарадва
и от дъварската шейна
и чух как татковата брадва
сечеше
била тишина.
Зъбът в клоните зъвънчета
и падаха в снега без глас —
не дирех дръгия им светла,
а свличах вършината аз...
Ненужно е да питам зная —
зашо

и как,

и откъде —
гората в градската ми стая
изневиделица дойде!

Н. КОТЕВ

ВЕЧЕР НА НОВАТА КНИГА

Това беше празник на трима автори от Велиокърновския лите-

ратурен кабинет — Георги Данчев, Стефан Вълков и Атанас Мочуров.

Хубаво начало и за среща с авторите, и за по-близко запознаване с тяхното творчество. За във бъдеще кабинетът ще представя така всеки от своите членове, на когото излезе книга.

Този първи празник на новата книга бе посветен на предстоящия конгрес на културата и на 50-годишнината на Великата

октомврийска социалистическа революция. Кратък доклад за запознаване с авторите и някои по-характерни особености в творчеството им развитие изнесе Иван Трашлив, асистент във Висшия педагогически институт „Братя Кирил и Методий“ — Велико Търново, след което бяха изпълнени произведения из „Гергьовска люлка“ на Георги Данчев, „Сватбено пътуване“ на Стефан Вълков и „Мамо, ти си плакала“ на Атанас Мочуров.

В чест на първия конгрес на културата и 50-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция и изкуство при Окръжния народен съвет, редакцията на вестник „Борба“ и Литературния кабинет — Велико Търново обявяват конкурс за стихотворение, есе, очерк и разказ на тема: „Октюврийска творческа революция, дружбата взаимомощност на братски съветски народ.“

Ще бъдат раздадени следните награди:

стихотворение

I награда — 60 лева

II награда — 40 лева

III награда — 20 лева

есе

I награда — 60 лева

II награда — 40 лева

III награда — 20 лева

В ДВОРА НА ДЕБЕЛЯНОВ

Тихо е във двора с вишни бели.
Край дувара здравец дъхти.
Двата съмърча, клонките навели,
все си мислят, че се върнеш ти.

И кога копривицката вечер
слезе от зеленините бърда,
ти ще се завърнеш отдалече,
ще преминеш тихо през града.

Уличката с калдъръм и порти
ще те срещне с нежна топлота
и ще те изпрати с поглед кротък
чак до тук, до вашата врата.

Ти си в двора. Чувам в тишината
през дъха на здравец и треви
как сърдечно, топло в здравината
„Скрий воли“ вътъра мълвии.

Христо МЕДНИКАРОВ

КОНКУРС

В чест на първия конгрес на културата и 50-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Кратък доклад за запознаване с авторите и някои по-характерни особености в творчеството им развитие изнесе Иван Трашлив, асистент във Висшия педагогически институт „Братя Кирил и Методий“ — Велико Търново, след което бяха изпълнени произведения из „Гергьовска люлка“ на Георги Данчев, „Сватбено пътуване“ на Стефан Вълков и „Мамо, ти си плакала“ на Атанас Мочуров.

В чест на първия конгрес на културата и 50-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция и изкуство при Окръжния народен съвет, редакцията на вестник „Борба“ да се изпратят по три екземпляра до вестника или списанието, в което са отпечатани произведенията, във основа на което ще стане класация.

I награда — 80 лева
II награда — 60 лева
III награда — 40 лева

До конкурса ще се допускат автори, чието произведение са публикувани от 1 май до 10 ноември т.г. До 15 ноември в отдел „Култура и изкуство“ при Окръжния народен съвет трябва да се изпратят по три екземпляра до вестника или списанието, в което са отпечатани произведенията, във основа на което ще стане класация.

Могат да участват и автори с непубликувани творби. Срокът за представяне на тяхните творби е 15 октомври.

Йордан Василев
Тревога на пост 3

Как?... Изхвърча в облаци?

— Съвсем не разбирам. Той се появя и докато прочетеш до три, пак се скри.

Нисъкят се обади, той държи на своято:

— А на мен се стори, че този човек скочи, хъръли се в клони на дървчета.

— Изключено.

Капитанът, закрачи из стаята, като се опитва да скрие вътре.

— Заговори разсъдът: „Изхвърчи се облаци!“

— Вие сте оприлини на човек якаква източна нагоре скала, може би от месец. И пред момите очи се явява подобно виде.

Една нощ, като се завърши от „агара“, видяхът вътре от скалата.

— Една този човек съвсем не може да се изкачи или спусне чакът.

— А като видим глава към небето, какво?

— Съвсем не разбира, че изхвърчи се облаци!

— Съвсем не разбира, ч